

Instytut Pamięci Narodowej - Rzeszów

<https://rzeszow.ipn.gov.pl/pl8/aktualnosci/184581,Przekazanie-pod-opieke-uczniom-nagrobka-powstanca-stycznio-wego-Adolfa-Ebenberger.html>
26.04.2024, 15:48

Przekazanie pod opiekę uczniom nagrobka powstańca styczniowego Adolfa Ebenbergera - Kosienice, 8 maja 2023

**Opiekę nad nagrobkiem powstańca styczniowego Adolfa
Ebenbergera przejęła społeczność Szkoły Podstawowej im. bł.
ks. Bronisława Markiewicza w Kosienicach**

8 maja 2023 r. w Kosienicach dr hab. Dariusz Iwaneczko, dyrektor Instytutu Pamięci Narodowej Oddział w Rzeszowie wziął udział w przekazaniu pod opiekę Szkole Podstawowej im. bł. ks. Bronisława Markiewicza w Kosienicach nagrobka powstańca styczniowego Adolfa Ebenbergera. W programie odbyła się Msza święta w Kościele Trójcy Świętej, zwiedzanie krypt grobowych, uroczystości na cmentarzu oraz spotkanie w budynku szkoły.

Adolf Ebenberger – powstaniec styczniowy. Urodził się 24 października 1840 r. w Kosienicach. W młodości był praktykantem gospodarczym w dworze Stadnickich. Gdy w 1863 r. w zaborze rosyjskim wybuchło powstanie styczniowe, ruszył z Galicji, by jako ochotnik wziąć udział w walkach o ojczyznę. W czasie powstania służył jako szeregowy, w oddziale Mikołaja Nieczajaja (lekarz z Dubienki) i Kazimierza Bogdanowicza (obaj dowódcy zostali w marcu 1863 r. rozstrzelani przez Rosjan). W potyczce pod Rudką 17 lutego 1863 r. został ranny. Następnie ze względu na stan zdrowia, skierowany został do rekwizycji żywności i ogłaszania odezw Rządu Narodowego. Niestety wkrótce został złapany przez Rosjan i aresztowany. Był więziony w Krasnymstawie, jednak z braku dowodów został wypuszczony na wolność.

Następnie wrócił w rodzinne strony. Przez lata był dzierżawcą dóbr w Żurawicy i Kosienicach. Hodował bydło rasy Ayrshire i Simentals, a później także owce rasy Cotswold. W 1907 r. zakupił w Pełkiniach trzyletniego konia i rozpoczął hodowlę ogierów. W tym samym roku u Adolfa Ebenbergera w Kosienicach powstała owczarnia zarodowa składająca się z 10 owiec i 1 tryka rasy Oxfordshirre.

Był społecznikiem działającym na rzecz rozwoju gospodarczego wsi i podniesienia poziomu rolnictwa i hodowli zwierząt. Należał do Cesarsko-Królewskiego Towarzystwa Gospodarskiego we Lwowie. W nim działał w oddziale przemysko-mościsko-jaworowsko-

bireckim. Został nawet wiceprezesem oddziału, ale w 1907 r. ze względu na chorobę złożył rezygnację. Celem towarzystwa było podniesienie krajowego gospodarstwa wiejskiego, a w szczególności chowu bydła, ogrodnictwa, pszczelnictwa, leśnictwa itp. Z ramienia towarzystwa w 1882 r. był członkiem Komitetu Wystawy Rolniczo Przemysłowej w Przemyślu. Odbyła się ona w dniach 31 sierpnia - 10 września 1882 r.

W latach 1887-1893 zasiadał w Radzie Powiatowej w Przemyślu jako członek z grupy posiadaczy większych majątków. Od 1889 r. aż do śmierci pełnił funkcję zaprzysiężonego rzeczoznawcy i szacownika na teren powiatu przemyskiego. Funkcję tę wykonywał dla Sądu Obwodowego w Przemyślu.

W dniach 1-31 lipca 1897 r. był delegatem na praktyczny i teoretyczny kurs nauki pszczelnictwa dla pięciu nauczycieli szkół ludowych, który odbył się w Ostrowie koło Przemyśla. W 1899 r. był członkiem komisji mającej urządzić konkurs maszyn rolniczych połączony z wystawą.

9 września 1902 r. rozpoczął swoim przemówieniem 10-dniowy kurs weterynaryjny w Przemyślu, zorganizowany dla 45 włościan z różnych miejscowości powiatów przemyskiego, dobromińskiego i mościskiego.

Zmarł 13 grudnia 1910 r. i został pochowany na cmentarzu w Kosienicach.

W 2021 r. dzięki działaniom pasjonatów i miłośników historii, nagrobek Adolfa Ebenbergera został wpisany przez Biuro Upamiętniania Walk i Męczeństwa Instytutu Pamięi Narodowej do ewidencji grobów weteranów, pod numerem 1321. Dało to możliwość ubiegania się o dofinansowanie na jego remont. Wniosek do IPN został złożony przez Urząd Gminy Żurawica w kwietniu 2021 r. Po jego pozytywnej ocenie zostało przyznane dofinansowanie i podpisana stosowna umowa. Prace przy renowacji nagrobka trwały w listopadzie i grudniu 2021 r.

Całość prac polegała na oczyszczeniu powierzchni nagrobka, uzupełnieniu ubytków i pęknięć, a następnie zabezpieczeniu powierzchni. Ponadto oczyszczone zostały fundamenty nagrobka, które zaizolowano przeciwko działaniom wilgoci. Wykonana została także renowacja tablicy nagrobnej, na której znajduje się inskrypcja. Wokół nagrobka wykonano płytę odbojową i postawiono tablicę informacyjną.